

VIRÁGOS KATONA

(Részlet)

GION NÁNDOR

1.

(Krebsék érkezése. Stefan, Katharina, a két lány: Rézi és Kati, és a két fiú: Stefi és Péter kordén tolják a holmijukat. A kocsmá előtt férfiak állodogálnak, köztük Török Ádám is. Gilike, a kanász a Kálvária lépcsőjén ül, az ujjaival játszik, Gallai lassan jön le a Kálváriáról. A kocsmából magyar zene hallatszik. Simon Károly kiválik a férfiak közül, Stefan elé áll.)

SIMON Te sváb vagy?

STEFAN Engedjen bennünket . . .

SIMON Nem lehetsz magyar ember, mert nincs bajuszod. Még szerb sem vagy. Biztosan sváb vagy.

STEFAN Kérem, menjen félre az útból.

SIMON *(félreáll)* Ha nem vagy sváb, miért nincs bajuszod?

STEFAN *(továbbmegy)* Német vagyok!

(Tolják a kocsi, de Török Ádám Rézi elé áll, nem engedi továbbmenni.)

GILIKE *(Török Ádámmal megy)* Kérlek, menj félre az útból.

(Török Ádám visszalöki Gilikét a lépcsőre. Török Ádám és Rézi lépkednek egymás előtt, mintha táncolnának, azután Rézi elmosolyodik, és tényleg táncolni kezdenek a kocsmái zenére. Gallai odaér, ő is közéjük áll, hármashoz táncolnak. Stefan odarohan, és berántja Rézit a malomba.)

2.

TÖRÖK ÁDÁM Nyavalyás svábok. *(Gallaihoz)* Te meg nyavalyás tuki vagy, mi? Hogy hívnak?

GALLAI Rojtos Gallai István,

TÖRÖK ÁDÁM Miért Rojtos?
 GALLAI Mert az öregapám még pásztor volt, és cifra szűrben járt.
 TÖRÖK ÁDÁM Vagy rongyosban.
 GALLAI Te meg Csozogó Török Ádám vagy, igaz? Miért Csozogó?
 TÖRÖK ÁDÁM Azért, mert az én öregapám sánta volt. De én nem vagyok sánta, és nem vagyok Csozogó.
 GALLAI Múltkor a Kálváriáról láttam...
 TÖRÖK ÁDÁM Mit csinálsz te folyton a Kálvárián?
 GALLAI Leginkább a Virágos Katonát nézegetem.
 TÖRÖK ÁDÁM Virágos Katonát?
 GALLAI Képeken lehet látni. A stációkon. Krisztust korbácsolja.
 TÖRÖK ÁDÁM Nem valami érdekes. Mármint a képeket bámulni.
 GALLAI Figyelem az embereket is. Ahogy rohannak a földekre, meg gürcölnek. Gilikét is sokszor elnézegetem, ahogy őrzi a disznókat, meg amikor az ujjaival játszik. Kis szerencsétlen, és még te is félretaszítottad.
 TÖRÖK ÁDÁM Nem lett semmi baja. A Kálváriáról a házakba be lehet látni?
 GALLAI Persze.
 TÖRÖK ÁDÁM A Tükben sok a gazdag ember, igaz?
 GALLAI Nem túl sok. Van ott jó néhány gazdag paraszt, a többségük azonban szegény, sokkal szegényebb, mint ahogy mutatják.
 TÖRÖK ÁDÁM De vannak gazdagok is. És te a Kálváriáról belátsz a házukba.
 GALLAI Akiknek én belátok a házukba, azok közül leggazdagabb az Istenes Bibic Mihály.
 TÖRÖK ÁDÁM Komolyan kérdeztelek.
 GALLAI Komolyan mondom. Rengeteget összelopkod. Éjszaka járja a földeket, nagy dicsértesséket beleköszön a sötétbe, ha senki sem válaszol, megpakolja a szekérét. Minden pénteken kihordja a piacra, és eladja azt, amit összelopkodott.
 TÖRÖK ÁDÁM A Bibic Mihály. Az istenes tolvaj... Ki gondolta volna.
 GALLAI Rongyosan jár, de egy napon nagyon meg fognak lepődni a tukiak. Egy szép napon, amikor Istenes Bibic Mihály kinyitja a buk-száját.
 TÖRÖK ÁDÁM Egyszer elmegyek veled a Kálváriára. Megnézem magamnak Istenes Bibic Mihályt.

3.

(A Krebs család rendezkedik a malomban.)

STEFAN Nem tudtam, hogy magyarok is laknak errefelé. Nem szeretem őket. Sohasem szerettem őket.

KATHARINA A gazda azt mondta, hogy ide leginkább a szerbek járnak öröltetni.

STEFAN Remélem is. A szerbek akármilyen nagypofájúak, az ember jobban tudja hányadán áll velük. Egyébként egész jó kis malom ez.

KATHARINA Egyszerű szárazmalom.

STEFAN Jó szárazmalom. Jó forgalmú. Itt, ha dolgozunk, meggazdagodunk.

KATHARINA Eddig sem gazdagodtunk meg. És nekem már megint remegnek a kezeim.

STEFAN Majd Rézi segít nekem. Ő erős lány. És Kati is dolgozhat már.

KATHARINA Kati beteges.

STEFAN Dehogy beteges. Csak nyafog állandóan. És majd a fiúk is felnőnek.

KATHARINA Ha egy rendes vízimalomban kaptunk volna munkát...

STEFAN Itt is meg fogunk gazdagodni, majd meglátod.

(Stefan és Rézi forgatni kezdik a malomkerekeket)

4.

(Stefan és Rézi forgatják a malomkereket, Gilike távolabbról figyeli őket. Török Ádám a Kálvárián áll, Gallai megy felfelé.)

TÖRÖK ÁDÁM Éppen az előbb jött haza az Istenes Bibic. Azt hiszem, krumplit hozott a földekről.

GALLAI Hogy kerülsz ide?

TÖRÖK ÁDÁM Megígértem, hogy eljövök egyszer. Nem emlékszel?

GALLAI Gyere, megmutatom a Virágos Katonát.

(Az egyik oszlophoz mennek.)

TÖRÖK ÁDÁM Mi ebben az érdekes?

GALLAI Látsz valami furcsát ezen a katonán?

TÖRÖK ÁDÁM Virág van a mellén. Nagy sárga virág. És nagyon ügyetlenül fogja azt a korbácsot.

GALLAI Mindent rosszul csinál. A többiek körülötte értik a munkájukat, de ő mindent rosszul csinál. Nem illik bele a képbe.

TÖRÖK ÁDÁM Biztosan a virág miatt.

GALLAI Nem. Figyeld meg az arcát.

TÖRÖK ÁDÁM Éppen olyan ronda szakállas pofa, mint a többi.

GALLAI Boldog.

TÖRÖK ÁDÁM Mi?

GALLAI A Virágos Katona boldog. A többiek pedig boldogtalanok.

Valamennyien szenvednek körülötte. Szenved a Megváltó, a farizeus, aki leköpi a Megváltót, az is szenved, és szenved az egész bábámsz népség. A Virágos Katona azonban boldog. Hogy lehet valaki boldog, amikor a Megváltót korbácsolja?

TÖRÖK ÁDÁM Ha egyáltalán boldog.

GALLAI Boldog, egész biztosan. Látszik az arcán. Nagyon jó volna tudni, hogyan csinálja. Ha megfejteném a titkát...

TÖRÖK ÁDÁM És te ezért tökörészel itt mindennap?

GALLAI Egyszer meg fogom fejteni a titkát.

TÖRÖK ÁDÁM És akkor majd te is boldog leszel, mi? Hát én majd megmondom, hogy miért boldog a Virágos Katonád. Azért, mert bizonyára van otthon egy rakás pénze. És még egy rakás pénzt fog kapni, amiért Krisztust korbácsolja.

GALLAI Nem a pénz miatt boldog.

TÖRÖK ÁDÁM Nem a fenét. Volna nekem otthon egy rakás pénzem, majd meglátnád, hogy milyen boldog lennék. No, menjünk innen. Szerezzünk inkább egy rakás pénzt.

GALLAI Honnan?

TÖRÖK ÁDÁM Istenes Bibic Mihálytól. Ki fogjuk rabolni.

GALLAI Micsoda?

TÖRÖK ÁDÁM Elszedjük az istenes tolvaj pénzét. Először megfigyeljük innen a házát, aztán, ha elmegy hazulról, elszedjük a pénzét. Te mondtad, hogy rengeteg pénze van.

GALLAI Én nem fogok lopni senkitől. És itt te sem fogsz lopni.

TÖRÖK ÁDÁM Mondd, miből élsz te?

GALLAI Citerázom. Játsszom a házibálokon.

TÖRÖK ÁDÁM Mint egy cigány. Mint a Bogár cigány.

GALLAI De legalább nem lopok senkitől.

TÖRÖK ÁDÁM Az Istenes Bibic mindenkitől lop.

GALLAI Az engem nem érdekel.

TÖRÖK ÁDÁM Engem érdekel. Főleg a pénze. Azt hiszem, legjobb lesz, ha egy pénteken raboljuk ki, amikor elmegy a piacra. Én majd elmegyek a házába és körülnézek, te pedig innen a Kálváriáról figyelsz...

GALLAI Nem.

TÖRÖK ÁDÁM Akkor egyen meg a fene. Majd hívok valakit a Zöld utcából, aki segít nekem.

GALLAI Ne csódítsd a nyakamra a Zöld utcai rablókat.

TÖRÖK ÁDÁM Tudod, hogy mit eszem én tavasz óta? Kárászokat. Sült kárászokat. Semmi mást jóformán. Két bátyám Brazíliába készül kivándorolni. Nekik kuporgatunk minden garast útiköltségre. Ki fogom rabolni Bibic Mihályt, ha segítesz, ha nem.

GALLAI Rendben van. Majd figyelek innen a Kálváriáról, de ha elkapnak, én semmit sem tudok, nem is ismerlek,

TÖRÖK ÁDÁM Ez a beszéd. Nem lesz itt semmi baj. A pénzt elosztjuk.

GALLAI Nekem nem kell abból a pénzből.

TÖRÖK ÁDÁM Így még jobb. Sokkal jobb. Mondd, vannak az Isteneknek gyerekei?

GALLAI Úgy tudom, hogy vannak.

TÖRÖK ÁDÁM Egész nap nem látni őket.

GALLAI Érdekes, én sem láttam még őket, pedig úgy tudom, hogy vannak gyerekei.

5.

(Stefan még az előző jelenet közben kedvetlenül kijött a malomból, leült inni a kocsmá elé. Rézi egyedül forgatja a kereket, Gilike kicsit közelebb jön, játszik az ujjáival.)

RÉZI Segíthetnél nekem, úgy sincs semmi dolgod. *(Gilike nem hallja, játszik az ujjáival, Rézi odamegy hozzá.)* Mi a fenét csinálsz? Nem halod, hogy hívtalak? Gyere, segíts nekem forgatni a kereket.

GILIKE A disznók...

RÉZI Nem mennek azok sehova. Néha majd kinézel rájuk

GILIKE Jól van... *(Ülve marad.)*

RÉZI Mit csinálsz te folyton az ujjáiddal? *(Gilike hallgat.)* Süket vagy?

GILIKE Nem vagyok süket.

RÉZI Mit csinálsz az ujjáiddal?

GILIKE Megmutassam?

RÉZI Mutasd.

GILIKE *(leül a földre, ott a szélmalom előtt, felemeli a jobb kezét, és sorra rámutat az ujjaira)* Ő az öreg, ő a Futár, ő az Erdei Ember, ő a Kopasz Halász és ő a Gilike. *(Aztán kiegyenesíti a hüvelykujját és a kisujját, a másik három ujját meg behajlítja.)* Az Öreg semmit sem csinál, ő mindig csak mesél. *(Felemeli a bal kezét, az ujjai görbén előremerednek, mint a ragadozó madarak karmai, és vészjóslóan közelednek Gilike felé.)* Gilike félrehúzódot a nagy eperfa alá, egy tányér leves volt a kezében, csöndben evett, és vigyázott, hogy még a kanál se csörrenjen meg. De odajött a három Fullajtár, és azt mondták, hogy Gilike nem érdemli meg ezt a levest, aztán odajött egy béreslegény is, vallamennyien hangosan röhögtek, és apró göröngyöket dobáltak a tányérba. Gilike nagyon éhes volt, a tányér fölé hajolt, hogy ne hulljon bele a sok szemét, a kezeit is a leves fölé tartotta, de amazok tovább röhögtek, és egyre nagyobb göröngyöket dobáltak. És akkor az egyik Fullajtár egy nagy görönggyel beletalált a tányérba. *(A kisujj kétségbeesetten rángatózik, a bal kéz ujjai vidáman ugrálnak körülötte, közben pedig észrevétlenül kiegye-*

nesedik a jobb kéz mutatójára.) A nagy röhögésben senki sem vette észre, hogy a Futár elindult az erdő felé. Gyorsan futott, és amikor a fák közé ért, hangosan kiabálva hívta az Erdei Embert, az mindjárt tudta, hogy baj van, szó nélkül követte a Futárt. *(Kiegyenesedik a jobb kéz középső ujjá is, meglegyinti a bal kezét, a rosszindulatúan ugráló ujjak összecsucsklanak.)* A röhögésnek vége volt. Akiik eddig hangosan röhögtek, most ott feküdtek az Erdei Ember lábainál. Az Erdei Ember megkérdezte Gilikét, hogy mit csináljon velük. Gilike intett, hogy ne bántsák őket, és kérte, hogy kerítsék elő a Kopasz Halászt. *(Kiegyenesedik a jobb kéz gyűrűsujja is.)* Az Erdei Ember gyorsan előkerítette a Kopasz Halászt, az megjelent csónakjával, Gilike beült mellé a csónakba, a Kopasz Halász lassan evezett a folyón. A Futár és az Erdei ember sokáig intégetett nekik a partról... Nem ismerték ti Gilikét, Folyton csak röhögtek rajta, és egyáltalán nem ismerték.

RÉZI Hova viszi Gilikét a Kopasz Halász?

GILIKE Azt nem szabad elárulni.

RÉZI Miért?

GILIKE Senkinek sem szabad megtudnia.

RÉZI Rondák a körmeid. Miért nem vágod le őket?

GILIKE Ha akarok, elmegyek innen.

RÉZI Gyere, majd rendbeteszem a körmeidet. *(Bemennek a malomba, Rézi ollót vesz elő, elkezdvi vagdosni a körmöt Gilike jobb kezéről.)* Egész nap ezt játszod?

GILIKE Gilikével mindig más történik.

RÉZI Sokat bántják.

GILIKE Sokat. De a Kopasz Halász végül mindig elviszi magával.

RÉZI Igaz, hogy apád még kiskorodban kirakott a partra egy csónakból, ő meg elevezett isten tudja hová?

GILIKE Megígérte, hogy visszajön értem.

KATI *(bejön)* Mit akar itt ez a kis kanász?

RÉZI Én hívtam be.

KATI Te mindig jól megválasztod a barátaidat.

RÉZI Dolgozni jöttél?

KATI Én nem bírom forgatni azt a...

RÉZI Akkor pucolj innen!

KATI Johann bácsi keresi apát. *(Kimegy.)*

JOHANN SCHANK *(bejön, körülnéz)* Megint a kocsmában van?

RÉZI Biztosan.

JOHANN SCHANK Gyorsan lelohadt a kedve.

RÉZI Rosszul megy a malom.

(Johann Schank elindul a kocsmá felé. Rézi és Gilike forgatni kezdik a kereket.)

6.

JOHANN SCHANK *(leül Stefan mellé)* Jártál már a devecseri dom-
bok között?

STEFAN Jártam.

JOHANN SCHANK Akkor láttad azokat a leomlott kis tégláégető
kemencéket.

STEFAN Láttam.

JOHANN SCHANK Évekig gyúrtam ott a rengeteg vályogot...

STEFAN Tudom.

JOHANN SCHANK ... szépen kupacba raktam őket, szalmát rak-
tam közéjük, az egészet körültapasztottam, aztán meggyújtottam a szal-
mát. Büdös, sárszagú füst jött ki onnan, azt lélegeztem éveken keresz-
tül. Minden nap füstös és koszos voltam. Nagyon nehéz és nagyon pisz-
kos munka volt, elhíhated.

STEFAN Elhiszem.

JOHANN SCHANK Sokáig tartott, de most...

STEFAN Most téglagyárad van.

JOHANN SCHANK Igen. Most téglagyáram van. Nézd meg azt is.

STEFAN Nekem nincs téglagyáram. Nekem van egy feleségem, aki-
nek megígértem, hogy gazdagok leszünk, és aki most naphosszat a ke-
zeit siratja. Ezenkívül van két lányom, akiket egy-két év múlva tisztes-
ségesen férjhez kell adni. És van két fiatal fiam. És valamennyien ott
ülnek az átkozott szárazmalomban.

JOHANN SCHANK Még jó, hogy néha eszedbe jutnak.

STEFAN Szégyellem magam előtűk. Nem tudom, hogyan történt: a
nyár elején egyszer csak szégyellni kezdtem magam, és el kellett szök-
nöm a malomból.

JOHANN SCHANK Én sohasem szöktem el a dombok közül a
kocsmába.

STEVAN Egyszer berúgtam, elmentem a Szívhez, és órák hosszat kó-
dorogtam a Gavanszki-féle vízimalom körül. Az öreg Lestárt, a mol-
nárt lestem, és azt kívántam, hogy bárcsak halna meg.

JOHANN SCHANK Sokan voltunk tégláégetők. Néha egymás keze-
ügyébe csempészünk a még meleg téglákat. Muszáj volt néha valamivel
szórakozni.

STEFAN Persze.

JOHANN SCHANK Elmehetünk a Gavanszkihoz. Tartozik nekem
egy kis pénzzel.

STEFAN Most nem vagyok részeg. Nem akarok senkit sem kitúrni
a helyéről.

JOHANN SCHANK Sokan dolgoztak ott a dombok között. Hozzám
hasonló szegény tégláégetők. Egyszer sikerült valamennyi pénzt össze-
kaparnom, és akkor elkezdtem helyben felvásárolni tőlük a téglákat.

Keveset fizettem nekik, de ők adták szívesen, örültek, hogy nem kell a szállítással meg az eladással bajlódniuk... És tavasszal majd ismét kimennek oda vályogot gyúrni és téglát égetni. A szerencsésebbek meg az én téglagyáramban kapnak munkát.

STEFAN Ha szívességet akartam volna kérni tőled...

JOHANN SCHANK Nem teszek szívességet. Legfeljebb kicsit tovább várok a pénzemre. Kevesen vagyunk mi németek erre felé. Vagyont kell szereznünk, ha fenn akarunk maradni. Támogassuk egymást.

STEFAN És az öreg Lestár?

JOHANN SCHANK És a kormos pofájú tégláégetők?

(Feláll, vállon veregeti Stefant. Elmegy. Lassan sötétedik.)

Két toprongyos férfi jelenik meg, a színpad közepén találkoznak, véres verekedésbe kezdenek, sodródnak a kocsmá felé, Stefan pedig rémülten menekül a malomba, ahol Rézi ismét egyedül forgatja a kereket, Katharina a kezét nézi.)

STEFAN El kell mennünk ezek közül a szörnyű és szegény emberek közül.

RÉZI Mi is szegények vagyunk.

KATHARINA Állandóan reszketnek a kezeim. Beteg vagyok, szeretnék meggyógyulni.

STEFAN *(segít Rézinek)* Elmegyünk innen. Hamarosan átmegyünk egy vízimalomba.

7.

TORÖK ADÁM *(a Kálvárián áll Galláival)* Elment a piacra. Jól nyisd ki a szemed. Gyorsan ki fogom rámolni a pénzét. *(Lemegy a Kálváriáról, eltűnik a bal oldali színpalak mögött. Kisvártatva felbukkan, öklendezik)*

GALLAI *(riadtan körülnéz, aztán lerohan Török Adámhoz)* Mi van?

TORÖK ADÁM Nincs pénz.

GALLAI Mi történt odabent?

TORÖK ADÁM Semmi. Három félmeztelen kisgyermek mászkál a földön. Zsineggel az ágyak lábához kötötték őket, de a szoba közepéig elmászhatnak. Ott egy lyukban hideg főtt kukorica van, azt eszik. Vinyognak, és már majdnem rőfögnek is, mint a malacok. Hát ennyire telik Istenes Bibic Mihálynak.

(A jelenetet bemutatni — ha megoldható.)

GALLAI *(bemeleg a házba, kisvártatva ő is öklendezve jön ki)* Szörnyen büdös van odabent.

TORÖK ADÁM És te azt hitted, hogy ezeknek sok pénzüük van. *(Elmegy.)*

8.

(Gallai lassan megy fel a Kálváriára, amikor észreveszi, hogy Rézi megjelent a lépcsőknél, Gallai visszafordul, jön le, Rézi fellép egy-két lépcsőfokot. Gilike távolabbról féltékenyen nézi őket.)

GALLAI Egyszer táncoltam veled az utcán.

RÉZI Emlékszem, amikor megérkeztünk. Régen volt. Akkor még azt hittük, hogy gazdagok leszünk.

GALLAI Ti nem lettetek gazdagok?

RÉZI Nem. És te sem leszel soha gazdag.

GALLAI Miért?

RÉZI Mert sohasem dolgozol. Állandóan a Kálvárián üldögélsz.

GALLAI Amennyi nekem kell, azt megkeresem a citerámmal.

RÉZI Tudsz citerázni?

GALLAI Tudok.

RÉZI Táncolni nem nagyon tudsz.

GALLAI Nem. Táncolni nem nagyon tudok.

RÉZI A Kálvárián is szoktál citerázni?

GALLAI A képeket nézegetem. Egy boldog katonát a képeken. A Virágos Katonát. Egyszer, ha feljössz, neked is megmutatom.

RÉZI Rengeteg dolgom van a malomban. De lehet, hogy egyszer fölmegeék a Kálvárára. *(Elmegy a malomba.)*

9.

(Tél van. Rézi forgatja a malomkereket. Gilike óvatosan belopakodik a malomba.)

RÉZI Elköltözünk innen. Amint elmúlik a szerb karácsony, mindjárt elköltözünk ebből az átok malomból.

GILIKE Hová?

RÉZI A Szívhez. A Gavanszki-féle vízimalomba. Apám nagyon boldog. Mindig vízimalomban szeretett volna dolgozni. Nagy mulatságot rendez majd, ha odaköltözünk. Meghívja a szenttamási németeket.

GILIKE Tavassza: majd arra legeltetem a disznókat.

RÉZI Az apám azt mondja, hogy most már biztosan gazdagok leszünk. Oda nagyon sokan járnak öröltetni.

GILIKE Nem szeretem a sok embert.

RÉZI Félsz tőlük?

GILIKE Nem szeretem őket.

RÉZI El kell mennünk innen. Nagyon rossz volt ebben az átok szárazmalomban. Alig vártuk már a szerb karácsonyt.

GILIKE Mikor van szerb karácsony?
 RÉZI Ma.
 GILIKE Már ma? Szerb karácsonykor ide mindig lovasok jönnek.
 RÉZI Lovasok? Miféle lovasok?
 GILIKE Szerbek. Náluk ez a szokás. Lóra ülnek, kijönnek ide, és rohangásznak a legelőn meg a malom körül.
 RÉZI Gondolod, hogy ma is kijönnek ide?
 GILIKE Biztosan kijönnek. Tavaly is itt rohangásztak.
 RÉZI Nagyon érdekes lesz. Szeretem a lovasokat. *(Indul kifelé a malomból. Először távolról, aztán egyre közelebből szerb zene hallatszik, majd lábdobogás, rikoltozás. Rézi boldogan integet a lovasoknak.)*
 GILIKE *(szomorúan áll Rézi mögött)* Nem szeretem, amikor ordítanak.
 RÉZI Nézd, milyen gyönyörűen vágatnak.

(Lassan elcsitul a zaj, a lovasok elvonultak.)

RÉZI Kár, hogy elmentek.
 GILIKE Jobb, hogy elmentek.
 RÉZI Te tudsz lovagolni?
 GILIKE Nem tudok.
 RÉZI Gondolhattam volna. *(Faképnél hagyja Gilikét.)*

10.

(Gallai és Török Adám futva érkezik a színpad közepére.)

TÖRÖK ADÁM Te is hallottad?
 GALLAI Az egész Tuk arról beszél.
 TÖRÖK ADÁM Szóval költöznek.
 GALLAI Megvette a Mengyiék házáat. És vett még tíz lánc földet.
 TÖRÖK ADÁM Menjünk föl.

(Felmennek a Kálváriára, Istenes Bibic Mihály házáat nézik. Odalent gyors kártyaparti kezdődik Váry János és vendégei között. A játszma a jelenet végéig tart.)

TÖRÖK ADÁM Az istenes gazember.
 GALLAI Tényleg költöznek.
 TÖRÖK ADÁM ötven vinnyogó kisgyermek sem fog megállítani máskor.
 GALLAI Az ágy lábához kötözte őket.
 TÖRÖK ADÁM Ott volt az a rengeteg pénz a házban, és én visszafordultam. Milyen marha voltam.

GALLAI Menjünk most már innen.

TÖRÖK ÁDÁM Most biztos boldogabb, mint a Virágos Katonád.

GALLAI A Virágos Katona nem vacak tíz lánccal föld miatt boldog.

TÖRÖK ÁDÁM Vacak tíz lánccal föld? Tudod te, hogy mennyi pénz az?

GALLAI *(megnézi a stációkat)* Mondtam már, hogy a Virágos Katona nem a pénz miatt boldog.

TÖRÖK ÁDÁM Hanem miért?

GALLAI Nem tudom. Ha tudnám...

TÖRÖK ÁDÁM Gyere el hozzánk, és kérdezd meg a Szentigaztól, hogy miért boldog a Virágos Katona.

GALLAI Ki az a Szentigaz?

TÖRÖK ÁDÁM Egy öregember. Kártyából szokott jósolni. Mióta a bátyáim Brazíliába készülődnek, minden este ott van nálunk, és jósol nekik.

GALLAI Miket szokott jósolni?

TÖRÖK ÁDÁM Főleg rossz dolgokat. Betegség, sötétség, ilyeneket mond. Kicsit zavarosan beszél, de nagyon érdekes.

GALLAI Sohasem hittem az ilyen kártyajóslásokban.

TÖRÖK ÁDÁM A Szentigaz nagyon komolyan csinálja a dolgot.

GALLAI Nem bánom, megnézem, mit tud az a Szentigaz.

TÖRÖK ÁDÁM Mehetnének a jégen. Végig a folyón.

GALLAI Megkerüljük a fél falut?

TÖRÖK ÁDÁM Futhatnánk egy nagyot. *(Lenéz Istenes Bibic házára.)* Mert megint okádhatnékom van.

GALLAI Nekem is okádhatnékom van.

(Futni kezdenek.)

SZERKESZTŐI KOMMENTÁR

Irodalmunk és könyvkiadásunk legutóbbi tíz évének vitathatatlanul leg-sikeresebb könyve Gion Nándor készülő regénytrilógiájának eddigi két kötete. Amióta 1973-ban megjelent az első rész, a Virágos katona, amely 1976-ban Latroknak is játszott címmel egy kötetben a következő részszel, a Rózsamézzel együtt látott napvilágot, azóta — az egyik vagy a másik részből, vagy a kettőből együtt — készült már hangjátéksorozat és filmforgatókönyv. S most — Harag György rendező kérésére — a szerző színpadra alkalmazta művét, amelynek a két hazai és az egy-egy magyarországi, illetve romániai kiadása mellett van szerbhorvát, szlovén és lengyel nyelvű fordítása is.

Már ez a sikerlista is érdemessé teszi Gion Nándor regénytrilógiája iránti érdeklődést, amely a színház figyelmét sem kerülte el. Giont nem először fedezi fel a honi teátrum. Játsozták már — ugyancsak az Újvidéki Színházban — az Ezen az oldalon című művéből készült dramatizációját.

Ha annak okát keressük, miért kedvelt Gion prózája a párbeszédes, a jelenetekből építkező műformákban, akkor a magyarázatot nyilván egyszerűre kell a dialógusokban bővelkedő prózában és a kiválasztott szereplők meg helyszínnek ismerősen valóságyszerűségében látni. Az utóbbihoz mindig társul bizonyos meseszerű irrealitás is. Mindez együttvéve olyan keveréket képez, amely igencsak kedvelt mind a filmes és tévés szakmában, mert sajátos lehetőségeket nyújt a rendezőknek és munkatársaiknak, mind pedig vonzó lehet a realitást és az irrealitást összemecsó költői színházban. Van hangulata Gion prózájának, s feltehetőleg ez is vonzhatta a Csehov-trilógiát itt színpadra rendező Harag Györgyöt, amikor a szerzőt regényeinek adaptálására kérte fel. Ha tudjuk, hogy errefelé milyen ritka vállalkozás rendező és író ilyen formán történő összefogása, akkor érthető érdeklődésünk a Virágos katona színpadi változata iránt.

G. L.